

УДК 342.9:347.963

Станіслав Андрійович Завадський,

*аспірант Харківського національного університету
внутрішніх справ*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ З ГРОМАДСЬКИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Стратегією національної безпеки України, затвердженою Указом Президента України від 26.05.2015 № 287/2015 [1], корупція визнана актуальною загрозою національній безпеці України. Вона негативно впливає на всі аспекти життєдіяльності в суспільстві, на розвиток соціальних, фінансово-економічних процесів, призводить до величезних економічних втрат, руйнує правові й етичні відносини між людьми, має вкрай негативні політичні наслідки, у тому числі на міжнародному рівні, гальмує розвиток держави та стає на заваді євроінтеграції. Саме тому запобігання і протидія корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням є одним із пріоритетних завдань держав.

На теперішній час відбувається комплексне реформування системи органів у сфері запобігання корупції відповідно до міжнародних стандартів та успішних практик іноземних держав.

У той же час, прокуратура України становить єдину систему, яка в порядку, передбаченому Законом України «Про прокуратуру» [2], здійснює визначені статтею 131-1 Конституції України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави. Крім того, відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» [3] органи прокуратури віднесено до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

Актуальним питанням постає взаємодія органів прокуратури з громадськими інституціями щодо запобігання корупції. Запобігання корупції – це частина загальнодержавної антикорупційної політики, яка об'єднана національною ідеєю подолання цього негативного явища, полягає у недопущенні її фактів, та розповсюдження, вжиття дієвих заходів з відвертання корупції, включає стратегію розвитку публічно-правових відносин щодо усунення, нейтралізації чи обмеження дії осіб, уповноважених

на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (детермінант) корупції та цілеспрямованому впливі за допомогою комплексу заходів для досягнення поставлених цілей щодо зменшення корупції в Україні, зменшення втрат державного бюджету та бізнесу через корупційну діяльність, а також підвищення позицій України у міжнародних рейтингах, що оцінюють рівень корупції [4, с. 32].

Дійсно основні напрямки держави щодо подолання корупції реалізуються шляхом формування та реалізації державної антикорупційної політики. Офіційне пояснення поняття державної політики можна знайти в рішенні Конституційного Суду України, де в мотивувальній частині вказано, що «під державною політикою розуміються стратегічні напрями діяльності держави в економічній, соціальній, гуманітарній, екологічній, правовій та інших сферах її внутрішнього життя, а також у сфері відносин з іншими державами на певну історичну перспективу» [5]. Згідно з преамбулою Закону України «Про основи національної безпеки України» основні засади державної політики спрямовані на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності [6]. Зауважимо, що прийнятий Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки» не дає визначення категорії антикорупційна політика. Мова йде про низку функцій у сфері антикорупційної політики, а саме: проведення на постійній основі оцінки стану справ з корупцією, моніторингу реалізації державної антикорупційної політики, формування світогляду не сприйняття корупції [7]. Вищезазначене можливо реалізувати шляхом залучення громадськості щодо формування та реалізації державної антикорупційної політики, що буде мати вагомий і важливу роль у розробці й реалізації вищезазначеного.

Через стійкі та ефективні формати відносин між громадськістю та органами прокуратури формується співпричетність і співвідповідальність щодо змін у політичному, соціальному, економічному житті країни. З урахуванням викладеного, вже давно постала практична необхідність створення інституційних і правових механізмів участі громадськості у формуванні та

реалізації державної політики загалом і антикорупційної її складової зокрема [8, с. 59].

Основними організаційно-правовими передумовами ефективної участі громадськості у формуванні та реалізації державної антикорупційної політики у діяльності органів прокуратури слід назвати:

- підвищення інформаційної відкритості та прозорості діяльності органів прокуратури, вчасного інформування ними про свої рішення, надання вичерпних пояснень про наміри;

- забезпечення доступності та підзвітності органів прокуратури, особливо з тих питань, що стосуються безпосередньо громадян;

- виявлення корупційних ризиків у діяльності органів прокуратури, встановлення причин і умов їх виникнення, реалізація заходів щодо їх усунення (мінімізації);

- вжиття заходів щодо виявлення конфлікту інтересів при виконанні повноважень працівниками органів прокуратури та його усунення, здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів;

- встановлення й заохочування нових ефективних запобіжників вчиненню корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень працівниками органів прокуратури, у тому числі тих, що стосуються дотримання вимог фінансового контролю, а також недопустимості порушень обмежень і заборон, встановлених законодавством;

- взаємодія з міжнародними і національними органами, установами й організаціями щодо розроблення заходів, спрямованих на запобігання та протидію корупційним і пов'язаним із корупцією правопорушенням в діяльності органів прокуратури;

- інформування громадськості про здійснювані Генеральною прокуратурою України заходи щодо запобігання та протидії корупційним і пов'язаним із корупцією правопорушенням в діяльності органів прокуратури;

- подальше вдосконалення чинного законодавства, що забезпечить дієві механізми для участі громадськості у формуванні та реалізації державної антикорупційної політики;

- налагодження стійких форм конструктивного діалогу між громадськістю та органами прокуратури щодо формування і реалізації державної антикорупційної політики на принципах партнерства та взаємодії.

Список бібліографічних посилань

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» : указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/287/2015> (дата звернення: 08.04.2018).
2. Про прокуратуру : закон України від 14.10.2014 № 1697-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1697-18> (дата звернення: 08.04.2018).
3. Про запобігання корупції : закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/1700-18> (дата звернення: 08.04.2018).
4. Шатрава С. О. Адміністративно-правові засади запобігання корупції в органах Національної поліції України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2017. 433 с.
5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про тимчасову заборону підвищення цін і тарифів на житлово-комунальні послуги та послуги громадського транспорту, що надаються громадянам України» (справа про комунальні послуги) : рішення Конституційного суду України від 02.03.1999 № 2-рп/99 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-99> (дата звернення: 08.04.2018).
6. Про основи національної безпеки України : закон України від 19.06.2003 № 964-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15> (дата звернення: 08.04.2018).
7. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки : закон України від 14.10.2014 № 1699-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> (дата звернення: 08.04.2018).
8. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і місцевого самоврядування : монографія / за ред. Ю. В. Ковбасюка і В. Л. Федоренка. Київ : Ліра-К ; НАДУ, 2016. 524 с.

Одержано 16.04.2018

